

Mukaddime-4

Nureddin Yıldız'ın "Tıbbı Müslümanca Bakış" (5.) dersidir.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

وَصَلَّى اللَّهُ وَسَلَّم عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

Âlemlerin rabbi Allah'a hamd, Efendimiz Muhammed aleyhisselama, ailesine, ashabına salat ve selam olsun.

Müslüman olarak ben, Allah'ın yarattığı herhangi bir kavak ağacına dahi boşuna yaratılmadığı şuuruyla ve Allah'ın bildiği, benim istifade ettiğim menfaatlerle yaratılmış olduğu bilgisiyle bakarım.

Bu bakış tarzım, ağacı bile bir hikmete binaen ve Allah'ın yaratmasıyla olmuş varlık şeklinde gören tarz, tıp dünyasına ve tabibe, hastaya-hastalığa da Müslümanca bakmaya mecbur eder beni. Ağacı Müslümanca izleyip hastaneyi başka nece izleyebilirim? Kur'an'da adına sure bulunduğu için karıncada hikmetler ararken ameliyathane gibi bir yerde hikmet hiç aranmaz mı?

Müslüman'ın tıbbı Müslümanca bakması gerektiğini bunun için söylüyoruz. Hastanenin morguna da yemekhanesine de Müslümanca bakar Müslüman. Allah'ın dinini İslam olarak kabul edenler için kural budur. Tahrif edilmiş dinlerde uyduruk başka anlayışlar olabilir; biz ise olaya Müslümanca bakmak zorundayız.

Tıp mesleğinin İslam açısından hükmünü, bu bakışla yola çıkararak ele almalıyız. Bir şeyin hükmünü sorgulamak, dinin ona nasıl baktığını incelemektir. Mesela; namazın hükmü farzdır. İnek etinin hükmü helaldir. Yılan yemenin hükmü haramdır. Tıp mesleği (tababet ilmi) Müslümanca ele alındığında tabip olmak, dinin neresinde durur?

Allah'ın kullarından yapılmasını kesin olarak istediği emirlere farz deriz. Bazı şeyleri de Allah, tercihe ve yarışa bırakmıştır. Mesela; tatlı dilli olmayı buyurmuştur Allah. Ama tatlı konuşmak, daha çok sevap kazanmak ve daha ahlaklı olmak ölçüsüdür. Ama sert konuşan, alkol kullanmış gibi bir günaha girmez. Tatlı konuşmak, Allah'ın kullarına daha üstün olmaları için adeta bir tavsiyesidir.

Farzlar iki başlık altında ele alınırlar. Diyelim ki yüz tane farz var; bunların bir kısmı bireysel olarak herkesten istenen şeylerdir. Sabah namazı, "ben Müslümanım" diyen herkesten Allah'ın istediği şeydir. Bunun kaçamağı yoktur. Bir de Allah'ın Müslüman toplumdaki istediği emirleri vardır. Bunlara farz-ı kifaye denir.

Bir semtte bir yetim varsa, yetimle ilgilenmek farz-ı kifayedir o toplum için. Yani Allah bu görevi, a mahallesindeki Müslümanlar'ın tamamına yüklemiştir. Bir iki kişi çıkıp o görevi yerine getirirlerse Allah'ın emri yerine gelmiş ve konu kapanmıştır. Eğer yetim çocuk ortada kalır ve kimse onunla ilgilenmezse bu sefer, Allah'ın bütün topluma yüklediği görev ortada kalmış ve suçlu da bütün toplum olmuştur. Fertler yapar ama toplum kurtulur. Cenaze namazı dahi böyledir.

Bundan ne anlaşılır: Demek ki toplumun, Allah'ın emrettiği farz-ı kifayeyi yerine getirecek kadroyu oluşturması lazım. Eğer bu kadro oluşturulmazsa toplum olduğu gibi suçludur ve kendini temizle çikaramaz.

Tıp, Allah'ın dininde farz-ı kifaye bir ilimdir. Sözelimi Türkiye'nin dermatolog ihtiyacı yedi yüz kişi olsun. Dünya standartlarında nöbeti-hastası-izniyle yedi yüz doktora ilaveten on beş de yedek ve her yıl on yeni doktor yetişse ihtiyaç karşılanıyor olsun. Bu ihtiyacı karşılayacak olan sayıya kadar fakülte kurmak, enstitü açmak farz-ı kifaye olur. Müslümanlar doktor yetiştirmekte herhangi bir şekilde geri kalırlarsa tıpkı yetim çocuğun ortada kalışıyla Allah'ın, toplumun tamamını suçlu kabul etmesi gibidir bu.

Gazalî bir toplumbilimci değil şariat âlimi olmasına rağmen, "tıpta daha ileri gitmeliydik" tespitini yapıyor, o devirdeki onca gelişmişliğe rağmen bu alanda. Çünkü tıp, farzdır ve Allah'ın emridir. Nasıl ki mahallede beş yüz genç olmasına rağmen sabah namazında camiye yirmi kişi geldiğinde üzülüyorsak, tıba gerekli yatırımın yapılmadığını görünce Allah'ın dinine karşı eksiklik anlamına geleceği tespitini yapmış Gazalî.

Çünkü Müslüman, farz denen şeyden bir çıkarım yapar. Farz ise bunun terki haram demektir. Sabah namazını kılmak farzdır, kılmamak haramdır. Alkol kullanmak haramdır, kullanmamak farzdır... Müslüman toplumun doktor ihtiyacını karşılama ve doktorun kullanacağı araç gereçleri üretme-koruma-sağlama açısından Allah'ın emri farz ise Müslümanlar bunu ihmal ettiklerinde, cuma namazına giden işçiler dolayısıyla hissettikleri vicdan azabını hissederler demektir. Gazalî'nin dokuz yüz sene önce hissedip tespitini yaptığı budur.

Doktor ihtiyacı dediğimizde, istatistik anlamında, "bin cildiyeciye ihtiyaç var" denip de bırakılmaz. Müslüman tasarımıda bunu, "beş yüz kadın, beş yüz erkek cildiyeciye ihtiyaç var" deriz. Şariatımızda kadını kadın, erkeği erkek olarak bilip ihtiyaçlarını da buna göre karşılamak vardır.

Seksen milyonluk Türkiye'de kadın ve erkek nüfusu yarı yarıya gibi duruyor. **Bir mahallede cuma namazı kılanların sayısını bilip camiye de ona göre yaptığımız gibi kadınlardan kadın hastalıkları doktoru ihtiyacını da ülke için öyle belirlemek icap ediyor. Müslümanlar gereken bu sayıda kadın hastalıkları uzmanını yetiştirmedikçe Allah Teâlâ'nın emirlerinden bir emri yerine getirmemekle lanet altındadırlar.**

Burada ince bir ayar yapalım: Dedik ki, tababet toplumsal bir görevdir ve bu görev topluluk tarafından yerine getirilmiyorsa sorumlu herkes olur. Mesela bir kadın hastalıkları uzmanı (jinekolog), bir yerde tek başına bulunuyor. Evinde dinlenirken kapısı çalınıyor doktor hanımın. 'Doktor hanım' diyorum zira kadın hastalıkları uzmanının hanım olması gerekir –her ne kadar kadınlar dahi o daldaki erkek doktorlara daha çok güveniyorlar ve böyle bir afet durum varsa da...

Deniliyor ki doktor hanıma, dört aylık hamile bir kadın merdivenden düştü ve yarım saattir de kanaması durmadı. Doktor hanım, "ameliyattan yeni geldim ve şu an tatildayım, ambulansa koyun ve hastaneye götürün" dedi. Hasta çok kan kaybetmiş ve hastane uzakta. Doktor hanım ise nöbette olmadığını tekrarlayıp geri çevirdi gelenleri. Hasta da bir taksiye konulup hastaneye götürülürken yolda kanamadan dolayı öldü.

Kanunlar doktoru bu durumda hastadan sorumlu tutmuyor. Evinde zaten. Hastanede olsa hastayı geri çevirme hakkını vermiyor kanun ama evindeyken de sorumlu tutmuyor. Dinimiz ise burada durur ve 'tabipliğin burada senin hakkın olmadığını' söyler. Tabiplik bu noktada o doktor için bir farz-ı ayındı, çünkü başka doktor yok. Müdahale edebileceği kadar takati varken ölüm tehlikesi geçiren bir hastaya müdahale etmemesi, doktor için suçtur.

Bu anlatımdan şunu çıkarmaya çalışıyoruz: Tabipliğe Müslümanca bakıyoruz ve görüyoruz ki tabiplik herkesin saygı gösterdiği, fena da maaşı olmayan, zevkli bir meslek olabilir; ama cinayet davasıyla mahşere çıkma riski de taşıyor. Çünkü tıp ilmi ve tabip olmak, farz-ı kifayedir ve Allah bir şeye farz derse hesabını soracak demektir.

Bir de farz-ı kifaye dediğimiz ve cenaze ile yetim örneklerini verdiğimiz şeyin ihtiva ettiği ağırlığı çıkarmalıyız bu meseleden. Sadece sabah namazını farz olarak bilir ve toplumsal farzlarımızı belediyenin halletmesi gereken işlerden görürsek işimiz çok zor demektir.

Şu seviyeye geldik: Müslüman doktor, Allah'ın emirlerinden birini yerine getiren bir kuludur. Her ne kadar çalıştığı hastaneden veya hastasından ücret alıyorsa da bu ücret akışı, cami imamının namaz kıldırıp ücret alması gibi, tababetin kulluğa engel olması demek değildir. Tabip de Allah'ın kullarından bir kuldur. Yaptığı iş de Allah'ın farz düzeyinde emrettiği işlerdendir.

Binaenaleyh, yeryüzünde kontrol için dolaşan meleklerin ellerindeki raporlar, cami imamının raporu hangi kurallar dâhilinde yazılıyorsa bir Müslüman doktorun tedavi işlemleri de o kurullarla yazılıyor. Birinde abdestli olmak kuralı aranırken diğesinde hijyeniklik aranıyor. Ama aynı melekler, aynı kapasiteyle yaparlar işlerini. Çünkü Allah yeryüzünde, nasıl ki camilerde kullarının kulluğunu görmek istiyorsa hastanedeki doktor kullarını da görmek ister.

Bir küçük ayrıntıya girelim: Biz Müslüman olarak, Hıristiyan-Yahudi-dinsiz cühelaya cevap vermek zorunda hissetmeyiz kendimizi. Kelime-i tevhidi söylediğimizden beri ve her söylediğimizde, dinimizin kâmil olduğuna iman ediyoruz çünkü. Takviyeye ihtiyacımız yok ve düşmanlarımızdan da saldırmalarını bekleriz, saldırmaları şüphe ederiz. Orijinal biziz ki saldırmıyorlar, defolu olsaydı dinimiz, saldırmaya ihtiyaç hissetmezlerdi.

Tıbbı geliştirdiğini köksüz şekilde iddia eden Batı kültürünün bakışını anlamak için, Ortaçağ'da Gazalî'nin Bağdat'a beş yüz doktorun yetmeyeceği ve sadece Endülüs'te Müslümanlar'ın elli tane hastane işlettiği dönemde Avrupa'da hastalığın, bedene şeytanın girmesi olarak kabul edildiğini bilmek gerekiyor. Bir hasta iyice dövüldüğü zaman bedenine giren şeytanın da kaçıp gideceği düşünülüyordu. Hastayı öldürene kadar dövüyorlar ve öldüğünde de şeytan gitmiş oluyordu.

Avrupalılar hastalığı şeytana yükledikleri için tedavisini de şeytanı okuyarak kaçırarak papaza yüklemişlerdi. Ortaçağ'ın ileri dönemlerine kadar tababet, kilisede papazların yaptığı işti. Bu sebeple de ilk doktorlar Avrupa'da, papazların içinden çıkmıştır. Fransız İhtilali'yle birlikte de kültür hâline gelmiştir.

Aynı dönemde Müslüman dünya ise tıbbı ve hastalığı başka türlü görüyordu. Hastalığı, Allah'tan gelmiş ve kader sonucu ortaya çıkan, biyolojik bir sorun olarak görüyordu Müslümanlar ve tedavisini de hocaya yüklemeler. Papazların hastayı 'okuyarak' iyi etmeye çalıştıkları dönemde, Bağdat'ta göz ameliyatı yapılıyordu.

Müslümanlar hiçbir zaman, 'okuyarak' kırık bir kolun tedavi olacağını söylememişlerdir. Psikolojik hastalıklar için 'okumak' tavsiye edilmiştir ki hâlâ geçerlidir bu. Fizyolojik hastalıklar için de hastanın direncini artırmak ve psikolojik destek için tavsiye edilmiştir okuma. Hasta ziyaret ettiğinde, onu 'okuması' için gözlerinin içine bakanlara tabip çağrılarını buyuran Muhammed aleyhisselamin ümmetiyiz biz.

Veba olduğunda Avrupalılar kadınları yakarak kurtulmaya çalışırken öbür taraftan Efendimiz aleyhisselam, yüzlerce sene önce karantina sistemini tavsiye etmiş salgın hastalıkları önlemek için. Elhamdülillah ki ümmetimiz, onların gerisinde denebilecek bir noktaya hiçbir zaman düşmüş değildir. Bugün de düşmemiştir çünkü biz Müslüman toplumlar olarak yaşıyoruz ama siyasetimizi, ekonomimizi ve eğitimimizi Müslümanlık adına yapamıyoruz ki. Çocuklarımıza yapılacak aşırı bile Birleşmiş Milletler'in dayatmasıyla yaptığımız, kendi sağlık şartlarımızı organize edemediğimiz zorluk dönemi yaşıyoruz.

Müslüman doktor, insanlığın en çok muhtaç olduğu mesleği temsil eder. Maaşı dolgun, forsu var, hastane koridorlarında saygın biçimde yürüyor, toplumda y/etkin biliniyor, seviliyor, insanlar daha evlenmeden önce çocuklarının doktor olmasını istediklerini söylüyorlar... bunlara ilaveten bir de Müslüman gözüyle, insanlık ve İslamlık adına büyük bir görevi vardır doktorun. Allah'a secde için yaratılmış en değerli mahlûk olan insanın hayatı, onun avuçlarına emanet edilmiş.

Doktor bu şuuru taşıdığı sürece mücahittir. Değil mi ki doktor, ümmet-i Muhammed'in cepheye gidecek sağlıklı nesillerini yetiştiriyor, ümmet adına iş görecek âlimler-mücahitler-sanat erbabı-yazarlar da doktorun varlığı kadar sağlıklı yaşıyorlar; öyleyse bu meslek, cephedeki mücahitleri, binalardaki işçileri, medresedeki âlimleri ve bütün toplumu sağlıklı-vasıflı yaşatmak için gerekli bir meslektir ve bu mesleğin icrası cihat, icracısı da mücahittir.

Eğer tıp, hayat demekse ki öyledir, onu ücret karşılığında da olsa Allah rızası için icra eden tabip, mücahittir. Eğer İslam'ı Hıristiyanlar'ın dinlerini anladıkları gibi camiye kapatıp bırakacaksak bu dediklerimizin hiçbiri doğru değildir. Ama İslam'ı bir güneş gibi görüyoruz ve o güneş bütün kâinatı aydınlatacak bir din ise ki böyle iman ediyoruz, insan bu kâinatın varlık nedenidir ve tıbbın zayıf olduğu yerlerde insanlık zayıftır, öyleyse tıp, silahsız yapılan bir cihattir.

Cephede cihat eden kimse mücahit olduğunda onlara yemek pişirenlere de mücahit demiyor muyuz, doktor dahi böyledir. Bir tankın içinde namıyü yönetenle tankı sürenin ikisi de mücahittir, aynı görevi yaparlar. Gaye Allah'a kulluktur. Namazı kırdıran da camiye yapan mühendis de aynı görevi icra eder. Para alıp almadığı değil, niyetinin ne olduğu ve yaptığı işin hakkını verip vermediği önemlidir.

Bir dipnotla konuyu kapatalım: İki asırdan beri Batı, kültür emperyalizminin en önemli sonuçlarından biri olarak tıpla vurmaya çalışmaktadır bizi. Tıbbın aslını Razî ve İbni Sina'dan almalarına karşın bizi insan sağlığına önem vermeyen ve mikropların önlenmesine karşı dezenfekte yapmayan kimseler olarak itham ettiler. Bunlar karikatürize ve uç örnekler, tabii ki daha köklü ithamları var. Kısacası biz, iki yüz senedir doktorluk mesleğiyle ve tıp adamlarıyla vuruluyoruz. Bu düşmanlığa dönüştü sonunda.

Kur'an bize, gücümüzün yettiği kadar güçlenmemizi ve silahlanmamızı emreder. Eğer bizi tankla vuruyorlarsa tank-füze-uçak ile savunma yapmamız gerekiyor. Ve eğer iki yüz senedir tıpla vuruyorlarsa bizi, Batı'nın saldırılarına karşı bizi savunmak için 6+5+5 sene birkaç dalda branşlaşmayı hedef edinen ve niyetini de ümmetinin şerefini korumak olarak sabitleyen, rızıkını da bundan edinen kişi bu ümmetin cephelerinden bir cephede mücahittir.

Tıp bu yüzden bir cihattir. Çünkü ümmet-i Muhammed'in varlığından rahatsız olan blok bunu silah olarak görüyor ve kullanıyor.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

